

N:o 1.

Af Grefve Posse, Knut: Angående förhöjning af samt ändrade föreskrifter rörande anslaget: Till understödjande af utdikningar och aftappningar af sanktrakter och sjöar till beredande af odlingsföretag.

Után allt tvifvel har under de senaste årtiondena landets odling och kultur i flera afseenden betydligt framskridit, men detta oaktadt kan man utan tvekan påstå, att i vissa landskap återstår så mycket att göra i denna väg, att om allt, hvad som dervid kan göras, fullbordas, de hittills vunna framstegen skola komma att betraktas som särdeles ringa mot hvad som ytterligare kan uppnås, ty stora delar af flera provinser och det just af dem, som hittills ansetts för de minst fruktbara, innehålla, från årtusenden tillbaka, samlade skatter i sina rika myr- och mosstrakter, som ännu vänta på att blifva använda, för att lemna skördar, som skola öka hela rikets välstånd på ett ännu ej i allmänhet anadt eller insedt sätt. Visserligen är det redan och säkerligen sedan mycket lång tid tillbaka ganska allmänt insedt och pröfvadt, att genom torrläggning och bränning våra mossar kunnat lemna en tillfällig och ganska rik skörd i stråfoder, om än ej kärnan i allmänhet lemnat önskvärd fullvigtighet och godhet, men har man endast genom upprepad bränning kunnat underhålla fruktbarheten och på så sätt förbrukat sjelfva kapitalet eller de gjorda samlingarne i mossen. Ett annat förhållande har erfarenheten under det allra sista årtiondet visat, sedan man på dessa myr- och mosstrakter användt de artificiella gödningsämnen af kali och fosforsyra, som till ett jemförelsevis billigt pris nu mera kunna allmänt erhållas, och hvilkas beståndsdelar i förening

med den särdeles rika halt af qväfve, som i allmänhet innehålles i våra mossar och myrar, framkalla en förvånande växtlighet af så väl stråfoder som kärna, utan att man blir i behof af, för att framkalla denna växtlighet, att tära på kapitalet genom en upprepad bränning, äfven om man ofta ännu vid den första odlingen får använda densamma för bortskaffande af hinderliga ämnen.

Hvilken rikedom och nationalförmögenhet, som ligger i denna stund ännu bunden och ofruktbar, skall jag genom exempel af *endast* det län, jag här i Riksdagen har äran representera, söka bevisa.

Enligt Generalstabens statistiska uppgifter upptaga mossar och kärr mer än $\frac{1}{8}$:del af detta Kronobergs läns yta eller tillsammans 260,000 tunnland. Sveriges Geologiska byrå och detta läns hushållsällskap hafva samfäldt, under de sista åren, sedan genom enskilda personers på detta sätt bedrifna kultur af mossar visats hvilken oväntad fruktbarhet som på detta sätt framkallats, låtit undersöka och beräkna hvilka ungefärliga arealer af dylik mark, som här af inom Kronobergs län finnas, och särskildt deraf tjenliga till odling. Ehuru denna undersökning ännu ej är afslutad och ej vid densamma beräknats annat än större sammanhängande trakter, har man dock, enligt mig benäget meddeladt intyg *) af den person, som verkställt dessa undersökningar, nemligen Herr Ingeniören på Jernkontorets stat *Theodor Palmberg*, redan funnit, att af undersökta 153,550 tunnland vore deraf 76,350 tunnland eller så nära hälften odlingsbara; säkerligen kan man derfore, utan att befara något svårare misstag, antaga, att dugliga och odugliga mossar och myrar af alla de i länet befintliga skola hålla ungefär samma proportion; och i så fall skulle då endast Kronobergs län hafva duglig sådan mark, värd att odla, af omkring 130,000 tunnland.

Undertecknad har visserligen sjelf i temligen stor skala redan pröfvat värdet af användning af dessa nu omnämnda artificiella gödningsämnen på odlade mossar och myrar, men jag har, för att äfven kunna framlägga andra personers erfarenhet härvid, vändt mig till så väl den störste som också kanske förste banbrytaren inom denna kultur inom landet, som jag åtminstone känner, nemligen förre ledamoten af Riksdagens Första Kammare, Herr Brukspatron Julius Lindström på Trystorp i Nerike, som redan har flera hundra tunnland, för att icke kanske säga tusende, på detta sätt odlade och kultiverade, som ock till jordbrukare inom min hemort, för att erhålla upplysning om deras er-

---

*) Se bilagan litt. A.

farenhet af skörd per tunnland. Ehuru så väl jag som äfven dessa personer å dylika odlingar användt annat utsäde än hafre, omfatta dock de upplysningar, som härom lemnats, endast detta sädesslag. Brukspatron Lindström har i enskildt bref, på af mig framställd förfrågan och meddelad upplysning att svaret skulle användas för min nu ifrågavarande motion, haft godheten meddela, att han i allmänhet anser 13 å 14 tunnor per tunnland som ett medelresultat af några års skörd, på samma gång som han meddelar en medelskörd af 11 tunnor per tunnland på en större, men sämre mosstrakt, och 20 å 17 $\frac{1}{2}$ tunnor per tunnland å bättre odlingar med en vigt från 190 skålpund till 220 skålpund per tunna. Af de andra intygen synes^{*)} att äfven å dessa, ehuru relativt betydligt mindre arealer lemnats skördar, som, särskildt under förlidet år med dess ständigt regniga väderlek, måste anses vara ovanligt fördelaktiga, eller från 11 om 15 och 20 tunnor per tunnland. Inskränker man sig till att antaga som ett medelresultat den sämsta af ofvanstående uppgifter, eller 11 tunnor per tunnland, eller 10 tunnor förutom utsädet, enär på sådan jord blott bör sås en knapp tunna per tunnland, så skulle det dock utvisa, att, om Kronobergs läns ännu icke odlade mosstrakter till ofvan beräknade areal 130,000 tunnland blefve odlade, detta enda län skulle genom odling deraf öka sin spanmålsproduktion med icke mindre än 1,300,000 tunnor hafre, som, efter ett pris af 8 kronor per tunna, skulle representera ett värde af 10,400,000 kronor, som ensamt motsvarar det ungefärliga belopp, som åtgår till ränta och amortering af Sveriges statsskuld. Antager man vidare, att Kronobergs läns på så sätt odlingsbara arealer icke motsvara mer än $\frac{1}{5}$:del af de, som befinnas i södra och mellersta Sverige, hvilket ej torde vara någon öfverdrift, så kan man göra sig en föreställning om hvilka ännu obegagnade rikedomar landet eger, och hvilka ändå säkerligen kunna beräknas till mer än dubbla beloppet, om erfarenheten skulle visa, att de i Norrland befintliga dylika marker skulle vara af samma goda beskaffenhet, och *hvertill ingen anledning finnes att betvifla.*

Då emellertid dessa odlingsbara marker i allmänhet, och de större och värdefullare kanske i synnerhet, ligga i samfälligheter, äfven om de vid skiften blifvit delade på olika hemman, samt dessutom ofta inträffar, att en trakt har sitt vattenaflopp beroende på en annans, skall man lätt finna, att en odling och afdikning häraf är ett så stort företag, att det i de allra flesta fall skall blifva en omöjlighet att kunna förena alla dessa, hvilkas intressen deraf beröras, med mindre än att

---

*) Se bilagorna litt. B och C.

visshet finnes, det penningar för kostnaden icke allenast på billiga vilkor kunna erhållas, utan ock att deras återbetalning blir så stäld, att hvarje delegare kan tryggt inse, att han genom afkastning af företaget kan med säkerhet verkställa det. Redan från långliga tider tillbaka har det ansetts som en skyldighet och fördel för staten att den uppträder som långgifvare för dylika företag, men nu, sedan man har visshet om att dylika odlingar kunna blifva till en *bestående* fördel för deras egare och sålunda äfven för samhället i dess helhet, torde så väl denna skyldighet som fördel vara för staten så mycket större. Utan tvifvel skall erfarenheten snart visa, att det skall blifva fåfängt försöka att å statens årliga budget af dess inkomster anordna de summor, som erfordras till dylika låneförslag, utan att staten sjelf måste för äfven detta ändamål uppträda som låntagare, för att dymedelst förmedla det kapital, som härför erfordras, men till en början torde detta ej blifva nödvändigt och ej förr än de inkomna ansökningarne härom utvisa detta större behof, då säkerligen också Regeringen ej skall försumma att till Riksdagen härom göra framställning och föreslå sättet för medlens anskaffande. För den närmaste framtiden tror jag det ej är för ändamålets säkra vinnande af nöden att påkalla stora summor, utan att de lån som gifvas, blifva lemnade med sådana vilkor, att de betydligt befordra hvad som afses. Erfarenhet från det län, jag tillhör, visar tydligt, att de vilkor, som nu äro fästade vid dylika lån, ej äro tillräckliga för att uppmana de deraf i behof stadde att begagna dem. Detta läns hushållningssällskap, som ej kunnat undgå att finna hvilken mächtig häfstång för länets utveckling dessa odlingar äro, har, förutom ofvan omnämnda undersökning, i förening med Geologiska byrån under flera år bekostat undersökningar af vattensjuka trakter för uppgörande af kostnadsförslag för deras odling, men, ehuru sålunda man för jordegarna, så tydligt som varit möjligt, visat, hvilka fördelar de innehafva, om de begagnade dem, och ehuru jag vet, att Konungens Befallningshafvande gjort sig det besvär, att genom utlysta sammanträden uppmana delegarne att bilda bolag och organisera sig, har dock ännu åtminstone något hufvudsakligt ej blifvit vunnet. Detta visar, då småländingen hvarken kan beskyllas för tröghet eller liknöjdhet för sina i allmänhet torftiga vilkors förbättring, att det är något, som hindrar och som därför först måste öfvervinnas — och detta hinder är för visso ej något annat än medellösheten hos de fleste deltagarna. Ehuru i allmänhet kostnaden för en dylik odling ej är stor i förhållande till de resultat som uppnås, fordrar den dock mycket penningar, i synnerhet om man tager hänsyn till att, förutom odlingen, stora omkostnader i öfrigt och

efteråt fordras till byggnader, ökad antal kreatur m. m., som hvarje landtbrukare känner och därför här ej behöfver upprepas. Det torde därför vara otvifvelaktigt, att de lån som erfordras behöfva vara vida större, än de som nu lemnas, men på samma gång anser jag att statens biträde dock i *hufvudsak* ej behöfver därför blifva större än för det närvarande. De lån, som nu lemnas, skulle jag tro utgöra i allmänhet en tredjedel och hälften af kostnaden, men amorteras genom en *mycket utsträckt annuitet*. Blevde därför återbetalningstiden af dessa lån inskränkt till 16 år nu, och deraf 6 utan amortering, samt sedan med skyldighet att derefter årligen inbetala en tiondedel af kapitalet, så skulle staten, ehuru den lemnade förlaget *till hela odlingskostnaden*, dock ej fästa sina kapital för hvarje odlingsföretag mer än nu — och att, om några lån hastigt böra kunna amorteras, så böra de för visso vara de, som lemnas till nu ifrågavarande ändamål. För närvarande anser jag därför ej så viktigt, att stora belopp genast och till en början blifva anordnade, utan tror, att om dessa belopp endast bibehållas vid desamma, som för närvarande utgå, eller 400,000 kronor, och hvaraf de sista åren varit anvisade 300,000 till sjöarne Hjelmarens och Qvismarens sänkning, men hvarå för näst instundande statsregleringsperiod blott erfordras 200,000 kronor, och sålunda det disponibla anslaget till nu ifrågasatta ändamål blefve 200,000 kronor för nästinstundande statsreglering och derefter 400,000 kronor, så skulle det för den närmaste framtiden vara tillräckligt till dess det blir genom erfarenhet visadt, att större summor erfordras, då säkerligen, som nämndt är, ej Regeringen kommer att uraktlåta att därför påkalla Riksdagens uppmärksamhet. Bland de förändrade villkoren till fördel för låntagarne anser jag äfven nödvändigt, att de måtte hafva rättighet att i kostnadsförslaget få beräkna ränta på odlingslånet under de sex år, under hvilka ej amortering eger rum, och hvilken tid till större del kan beräknas åtgå till så väl den första afdikningen som odlingen, på sätt som nu i allmänhet sker vid upprättande af kostnadsförslag vid byggande af jernvägar, eller att beräkna bland omkostnader ränta å anläggningskapitalet under byggnadstiden. Deremot torde det ej i någon mån motverka ändamålet, om såsom regel antages, att lånet ej utfaller i förhållande till arbetets storlek på mindre än två eller tre på hvarandra följande år, och hvarigenom ifrågavarande ränteförskott något nedsättes. Säkerligen misstager jag mig icke mycket, om jag påstår att många, som önska att staten skall kraftigare än hittills understödja dessa odlingsföretag, äfven anse nödvändigt, att staten lemnade lånen räntefritt under den tid, som kan anses åtgå till arbetenas fullbordande eller åtminstone bestämdt under

tre år. För egen del kan jag ju ej neka, att sådant vore för låntagarne fördelaktigt, men jag vågar ej påstå att det är nödvändigt, ty, enligt min öfvertygelse, är det få företag som nu kunna göras, hvilka skola visa sig vara så lönande som dessa, och då kan jag ej inse det vore en billighet ens, att man fordrade en direkt uppoffring af någon och sålunda ej heller af staten — men så mycket kraftigare anser jag mig också derigenom kunna påkalla statens medverkan i de delar, som för sakens bringande till stånd erfordras, utan någon direkt uppoffring. De, som fordra denna räntefrihet, och jag vågar försäkra att de äro många, säga med all sanning, att, om äfven många enskilda hafva fördel af dessa odlingar, så blir det dock ingen, som får större fördel deraf än staten, ty kan landets spanmålsexport betydligt förhöjas, för att icke allt för sangviniskt *nu genast* säga fördubblas, så är det ju ej någon, som i alla afseenden vinner derpå så mycket som staten, förutom alla de fördelar, som uppstå för denna genom en betydligt ökad nationalrikedom och deraf följande inkomstbevillning. Ingen kan ju bestrida dessa skäls giltighet, men under en tid, då så ofta och högljudda fordringar ställas på staten, utan att man synes hafva gjort det ringaste klart för sig, huru de skola lösas utan verklig undergång, skulle jag för min del helst se, att de ej heller nu i detta fall blifva framställda, så mycket mer som jag anser dem för ändamålets vinnande obehöfliga. Den fördel, som staten vinner, skulle jag anse klokast att man fordrade, att den i någon mån godtgjorde genom ökadt anslag till det redan befintliga för understödjande, utan återbetalningsskyldighet, af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att minska frostländigheten, och hvarom jag äfven tagit mig friheten att vid denna riksdag väcka särskild motion.

Då emellertid bestämdt icke hvarje mosse är till odling duglig, och ganska ofta det kan vara rätt tvifvelaktigt, om så är förhållandet eller icke, och lika nödvändigt, för att påräkna framgång genom användande af artificiella gödningsämnen, är att mossen eller myren blir fullständigt torrlagd, äfven om man ej som regel skulle våga att föreskrifva täckdikning, anser jag att som vilkor för erhållande af nu ifrågavarande låneunderstöd som en allmän regel bör föreskrifvas, att undersöknings- och afdiknings- samt odlingsplan bör vara upprättad af vederbörande landtbruksingeniör, af hvilken äfven bör vara utlåtande afgifvet att han tillstyrker företaget.

På grund af hvad jag härhos haft äran anföra, får jag härmedelst hemställa, det Riksdagen ville besluta:

att anslaget till befrämjande medelst lån af utdikningar och aftappningar af sankta trakter och sjöar till beredande af odlingsföretag må förhöjas till 400,000 kronor, ehuru för år 1883 dertill må endast uppföras 200,000 kronor, samt att följande föreskrifter må vardas tillagda eller satte i stället för förut gällande för dylika låns meddelande:

1:o. Att undersöknings- och afdiknings- samt odlingsplan skall jemte kostnadsförslag vara upprättad af vederbörande landtbruksingeniör, som tillstyrker odlingen såsom lämplig och fördelaktig, och skall densamma vara upprättad så, att fullständig torrläggning, helst medelst täckdikning, kan vinnas;

2:o. Vid kostnadsförslagets upprättande får ränta å hela kostnadsbeloppet för afdikning och odling under högst sex år tilläggas slutsumman, beräknadt efter de tider, som lånebeloppet önskas att erhållas;

3:o. Som lån lemnas hela afdiknings- och odlingskostnaden, med hälften eller en tredjedel af hela kostnaden under två eller tre på hvarandra följande år enligt i punkterna 1:o och 2:o här ofvan, att innehafvas mot $4\frac{1}{2}$ procent årlig ränta i högst sex år utan någon amortering, hvilken derefter vidtager och verkställles derefter, förutom ofvannämnda ränteinbetalning å hvad som är oguldet, med en tiondedel hvarje år af hela lånebeloppet, så att detsamma är till fullo inbetaldt efter en tid af sexton år från den tid första delen af lånebeloppet lemnades.

Om remiss af denna motion till Stats-Utskottet får jag vördsamt anhålla.

Stockholm den 21 Januari 1882.

Knut Posse.

Bil. Litt. A.

Mossar, Mader och Kärr

belägna inom Kronobergs län.

Undersökta af

Theodor Palmberg,

Jernkontorets torf-ingenjör.

På uppdrag af Kronobergs läns Kongl. Hushållningssällskap och Chefen för Sveriges Geologiska undersökningar, Herr Professorn m. m. *O. Torell*, har undertecknad under åren 1878, 1879, 1880 och 1881 verkställt undersökningar af mossar, mader och kärr inom Kronobergs län — dels för att utröna, om uti desamma finnes brännorf, tjenlig till beredning af bränsle — dels äfven, om mossarne äro lämpliga att odla.

Enligt statistiska uppgifter, utgifna af Generalstabens topografiska afdelning, upptaga mossar och kärr mer än en åttendedel (nogare 13 procent) af Kronobergs läns yta.

De särskilda häradena innehålla sank mark till följande belopp, uttryckt dels i kvadratmil, dels i procent af hela vidden:

Uppvidinge	2,5630	kvadratmil; 5	procent.
Konga	1,4835	”	10 ”
Norrvidinge	0,3814	”	7 ”
Kinnevalds	0,6448	”	8 ”
Allbo	2,0778	”	15 ”
Sunnerbo	4,1080	”	17 ”
(Wexjö stad)	0,0040	”	”

Summa 11,2625 kvadratmil eller

260,000 tunnland.

Sammanlagda vidden är således större än t. ex. hela Mälarens yta. Äfven synes af procenttabellen, att länets vestra hälft är ungefärligen dubbelt ymnigare begåfvad (eller hemsökt) med sank mark än den östra, men saknas gör den ingenstädes, ej ens inom Wexjö stads område, utan sumpiga, vattensjuka marker, förfärliga frostnäten äro strödda öfver hela länets yta.

Nedanstående uppgifter öfver de särskilda mossarne, maderna och kärren, upptagna häradsvis, utvisa — dels de mossar, som efter afdikning genast kunna odlas — dels sådana, som efter afdikning framdeles kunna blifva användbara till skogsodling och sedermera efterhand förmultna. Mindre mossar äro här icke upptagna, ehuru sådana finnas öfverallt inom länet och tillsammanlagda utgöra en högst ansenlig areal.

	Ungefärlig areal i tunnland.		Djup i fot.			Diverse anmärkingar.
	Efter afdikning odlingsbar mark.	Mark, som efter afdik- ning framdeles kan blifva användbar.	Högsta.	Lägst.	Medeldjup.	
Uppvidinge härad.						
Ramnåsa mossar	100	200	15	7	8	en del odlade.
Wannsjöfly	500	—	20	7	8	mycket sank.
Drettinge mossar	250	300	15	2	7	en del odlade.
Arefly	—	3,000	20	—	—	mycket omogen.
Gullaskrufs mossar och mader ...	1,000	—	9	3	5	goda odlingsmarker; delvis god brännorf.
Tokebo sjöbotten	300	—	8	5	6	
Borstetorps fly	—	300	15	5	10	
Jordanstorps mosse och mader ...	500	—	7	3	5	delvis brännorf.
Brända mossen	300	—	6	3	4	
Deragårds fly	150	150	9	3	7	en del förr odlad.
Bulle mossen	—	400	20	—	—	
Torskemåla fly	—	700	20	15	—	
Åsgöls mossen	100	—	5	3	4	
Borstetorps & Algutsboda mossar	300	300	15	7	9	delvis god brännorf.
Månsemålamossen	—	400	20	—	—	
Ålatorps mossen	—	200	15	—	—	
Abborgöls fly, m. fl.	100	100	7	5	6	
Slätterkärret	100	—	10	3	7	
Ljungsjöfly	200	—	8	3	6	god brännorf.
Ställås fly	100	100	10	5	6	
Merhults mosse och mader	200	300	15	3	8	
Säfsjö säteri mossen	100	—	7	3	5	
Bohults och Möcklehults mader	200	800	20	5	—	
Transport	4,500	7,250				

	Ungefärlig areal i tunnland.		Djup i fot.			Diverse anmärkingar.
	Efter artdikning odlingsbar mark.	Mark, som efter artdikning frändes kan blifva användbar.	Högsta.	Lägst.	Medeldjup.	
Uppvidinge härad.						
Transport	4,500	7,250				
Wåraskrufs mossen	100	—	9	5	7	god bränntorf.
Signildstorpsmossen	—	100	15	—	—	
Lenhofda fly	—	200	20	—	—	
Asby mossar	100	—	9	5	7	
Badeboda och Elmedals mossar	300	2,000	20	5	12	delvis bränntorf.
Mader och kärr efter Badebodaån	1,000	—	5	2	3	
Hjelmstorps m. fl. mossar	200	300	15	7	10	delvis bränntorf.
Nygårds mossar	100	300	20	5	10	d:o.
Marhultsmossen	200	100	15	5	8	d:o.
Anghults mader och mossar	100	300	20	3	4	något odlade.
Mossarne mellan Sandsjön och Möckeln	300	1,000	20	5	—	d:o; delvis bränntorf. Sank.
D:o mellan Kylleskruf och Höka skruf	500	2,000	20	5	—	mycket sank.
Herråkra Hult	300	300	20	5	—	något odlade; delvis bränntorf.
Linnebjörke mossar	300	300	20	5	—	
Fem mossar i Ekeberga socken	800	1,600	20	4	—	något odlade; delvis bränntorf.
Fyra större mossar i Älgutsboda socken	900	700	15	5	—	d:o d:o.
Summa	9,700	16,450				
Konga härad.						
Löfåsens mosse	300	—	15	5	10	delvis bränntorf.
Ingelstads mossar	150	—	8	3	5	delvis odlade; god bränntorf.
Djurlemyr	1,300	—	8	3	5	större delen odlad.
Högemyr	100	100	8	5	6	god bränntorf.
Lidhems mossar	200	300	14	5	—	d:o; en del odlade.
Orraryds mossar och mader	900	—	—	—	—	d:o; d:o.
Torps mossar	100	200	15	5	8	
Transport	3050	600				

	Ungefärlig areal i tunnland,		Djup i fot.			Diverse anmärkningar.
	Efter afdikning odlingsbar mark.	Mark som efter afdik- ning frändeles kan blifva användbar.	Högsta.	Lägst.	Medeldjup.	
Konga härad.						
Transport	3,050	600				
Bramstorpsmossen	1,200	—	13	5	—	odlad i södra delen; god brännorf.
Foglatorpsmossen	—	150	16	7	—	
Åryds mader	150	—	9	5	—	
Toftamossen	100	100	7	3	—	
Hemmesjömossen	200	—	15	5	—	delvis brännorf.
S:a Åreda mossar och mader	100	—	13	5	—	
Thomefly	—	500	20	—	—	
Tånga mad	500	—	9	5	7	
Ugnanäs mossar	300	100	9	4	5	
Lessebo mossar	300	200	15	5	—	delvis god brännorf.
Slätthult och Skrufs mossar och mader	400	—	7	2	4	dito; delvis odlade.
Ljuders mossar	200	300	15	5	7	dito dito.
Summa	6,500	1,950				
Norrvinge härad.						
Tveta-mossen	100	—	9	5	7	
Helgaryds-mossen	200	100	9	5	—	delvis brännorf.
Åby mossar	150	100	12	5	—	en del odlade; delvis brännorf.
Röda mossen	—	700	20	10	—	mycket omogen.
Bergs mossar	100	—	9	5	—	delvis odlade.
Lamhults mossar	700	250	13	5	—	en del odlade; delvis god brännorf.
Söraby, Långaryd m. fl. mossar	250	150	20	5	—	dito dito.
Tjuredamossen	100	—	15	6	—	
Summa	1,600	1,300				

	Ungefärlig areal i tunnland.		Djup i fot.			Diverse anmärkninga.
	Efter afrikning odlingsbar mark.	Mark, som efter afrik- ning främdeles kan blifva användbar.	Högsta.	Lägst.	Medeldjup.	
Kinnevalds härad.						
Bergqvara, Bergunda, Marklanda och Reppe mossar.....	900	200	15	5	8	en stor del odlade; delvis god bränntorf. god bränntorf. d:o; delvis odlade. god bränntorf. delvis odlade.
Tufvans och Wexjö mossar.....	100	—	12	5	—	
Ujaby och Lunnaby mossar.....	100	—	10	5	—	
Osaby mossar.....	100	—	12	5	—	
Stjernviks mossar.....	200	—	10	5	—	
Härningerydsmossen.....	—	300	9	7	—	
Husaby och Lästads mossar.....	450	—	12	5	—	
Räfsjö och Wrangkunge mossar...	—	550	12	8	—	
Summa	1,850	1,050				
Albo härad.						
Grimslöfs myr.....	700	—	7	3	—	numera odlad.
Ströby mossar.....	100	—	10	6	7	god bränntorf.
Tagla myr.....	2,000	500	12	3	8	en ringa del odlad i kanterna. Bränntorf.
Björnamyr.....	—	700	28	8	—	
Horjenäsmossen.....	200	200	12	5	7	
Wrigstadsmossen.....	100	150	15	7	—	
Wissle myr i Virestad.....	5,800	—	20	3	8	något odlad; god bränntorf.
Elfva mossar i Vislanda socken.....	2,000	1,800	18	5	—	ringa delar odlade; god bränntorf.
Liatorp och Spånghults mossar.....	500	700	20	3	—	d:o d:o.
Gemöen och Sännaböke.....	950	—	18	10	—	god bränntorf.
Idhult, Eskye, Fråafälle och Göl- hult.....	750	1,250	20	—	—	delvis odlade.
Kängsleboda och Fälhult mossar.....	1,000	3,300	20	—	—	delvis bränntorf.
Aneboda mossar.....	500	500	15	5	—	god bränntorf delvis.
Slätthögs mossar.....	400	—	15	6	—	d:o.
Notterydsmossen.....	700	—	11	7	—	d:o.
Transport	15,700	9,100				

	Ungefärlig areal i tunnland.		Djup i fot.			Diverse anmärkingar.
	Efter afrikning odlingsbar mark.	Mark, som efter afrik- ning främdeles kan blifva användbar.	Högsta.	Lägst.	Medel- djup.	
Albo härad.						
Transport	15,700	9,100				
Torps mossar	300	—	12	6	—	god bränntorf; delvis odlade i kanterna.
Aringsås och Blädinge kärr och mossar	1,000	—	10	3	4	en del odlade.
Hjortsberga och Lyngsåsa mossar	400	700	15	4	—	delvis god bränntorf.
Agnäsmossen	—	150	12	8	—	
Dansjö mossar	100	—	5	3	4	
Möckelsnäs mossar	100	—	13	8	—	delvis odlade; god bränntorf.
Ware och Blädingeås mossar	300	—	18	5	—	god bränntorf.
Summa	17,900	9,950				
Sunnerbo härad.						
Otternäsmossen	—	4,000	20	—	—	
Wärahoda mossar	100	—	15	5	—	delvis odlade; god bränntorf.
Tranhults mossar	400	—	21	5	—	d:o d:o.
Grimmarps och Fiskeryds mossar	900	500	20	3	—	delvis bränntorf.
Oshults och Fothults m. fl. mossar	450	500	8	3	—	d:o.
Svaneboda, Kloxhults och Bök- hults mossar	300	400	12	5	6	d:o.
Stafsjö i Angelstad	300	—	11	7	—	delvis odlade; god bränntorf.
Maräs m. fl. mossar	300	400	18	7	—	
Berghems mossen	100	—	10	5	—	god bränntorf.
Stormossen i Kämma	300	200	12	4	—	d:o; något odlad.
Bäckaryd, Hänjarp och Sunnerborg	100	600	12	5	—	
Elinge och Horsa-berga mossar	150	150	11	5	6	
Hornsmossen	1,500	—	11	5	8	god bränntorf.
Skararps mader	5,000	—	6	2	4	
Transport	9,900	6,750				

	Ungefärlig areal i tunnland.		Djup i fot.			Diverse anmärkingar.
	Efter afdikning odlingsbar mark.	Mark, som efter afdik- ning främdeles kan blifva användbar.	Högsta.	Lägst.	Medeldjup.	
Sunnerbo härad.						
Transport	9,900	6,750				
Hamra, Draka, Ternhult, Trahe- ryd	1,800	2,500	17	5	—	delvis god bränntorf.
Gräsholma, Altaböke, Gällaböke, Tansjö	3,500	—	20	5	7	d:o.
Dotebygd, Snörsjöa, Sänna, Wä- garås	350	1,300	11	5	7	d:o.
Delaryds mossar	300	—	20	5	—	god bränntorf; stor torftillverkning.
Kalfshults mossar	150	—	8	5	—	d:o.
Ellaböke mossar	100	100	10	5	6	d:o delvis.
Hinneryds prestgårds mossar	100	100	16	5	—	något odlade; delvis bränntorf.
Ingelsköp, Holme och Gunghult	1,000	1,000	20	8	—	delvis bränntorf.
Lidhults, Gåsarps, Ramshults	500	3,000	20	5	—	d:o.
Nöttja, By och Bolminge mossar	400	—	12	8	—	d:o.
Nöttja och Annerstads mossar	1,500	1,500	20	6	—	d:o.
Annerstads norra mosse	200	—	17	5	—	d:o.
Skens mossar	200	500	17	6	—	d:o.
Fårtorps mossar	300	—	15	6	—	god bränntorf.
Torpa mossar och mader	900	500	10	2	—	delvis d:o.
Wrå Stråhults mossar	4,000	4,000	20	5	—	d:o d:o.
„ Håkanshults mossar	1,500	1,500	15	5	—	d:o d:o.
„ Ljunghults mossar	2,500	2,500	10	5	—	d:o d:o.
Skärseryds och Abbershults	2,500	2,500	20	5	—	d:o d:o.
Holmbodamossen	—	1,000	20	—	—	belägen till en del i Jönköpings län.
Fylleskogs och Hjemsängars	300	—	12	3	—	delvis odlade.
Ifa mossar och mader	600	—	9	1	4	
Läsaryd, Kuggeboda, Höganäs	600	700	12	5	6	delvis bränntorf.
Haksta eller Wissle myr	1,000	1,000	18	3	7	d:o.
Wäraberga och Källaköps mossar	400	—	14	5	7	d:o.
Götteryds vissle myr	—	1,500	20	5	9	
Transport	34,600	31,950				

	Ungefärlig areal i tunnland.		Djup i fot.			Diverse anmärkingar.
	Efter afrikning odlingsbar mark.	Mark, som efter afrik- ning framdeles kan blifva användbar.	Högsta.	Lägst.	Medelhöjd.	
Sunnebo härad.						
Transport	34,600	31,950				
Jämnhults mossar	—	300	12	5	7	
Elisköps mader	200	—	5	2	3	
Pontansbygds mossar	—	700	20	5	9	
Eka och Aslöfs mossar	200	—	7	5	6	bränntorf.
Wäritsmossen	—	150	12	5	7	
Angelstads norra mossar	—	500	20	5	9	
Odensjö Grafva mossen	—	1,500	20	7	—	
Fälletorpens, Hyltans och Ryds	300	300	20	7	9	
Wretsmossen	—	200	20	7	9	
Lidhults och Årshults mossar	1,000	4,000	20	5	—	delvis bränntorf.
Åby och Tolarps mossar	200	—	9	5	7	god bränntorf.
Töttja, Kjällsjö och Wännaryds	300	1,400	20	6	—	delvis bränntorf.
Prestorpsmossen	400	—	9	2	—	d:o.
Berga Ingelstads mosse	300	—	7	4	5	d:o.
Hvittaryds stormosse	—	1,000	20	8	—	
Erikstads och Askenäs	100	300	18	7	—	
Ryssby Möcklemyr och samman- hängande	500	1,500	20	5	—	något odlad i kanterna; delvis bränntorf.
Nockarpsmossen	500	—	10	5	—	
Getaboda, Finnhults och Stock- hults	—	700	20	5	—	
Bråna, Wiggsjö och Stafshults	200	300	15	5	6	delvis bränntorf.
Jättakistamossen	—	300	15	5	8	
Skogshults och Gäddaboda	—	500	15	5	8	
Exhults myr	—	900	15	5	—	
Summa	38,800	46,500				

S a m m a n d r a g.

	Ungefärlig areal i tunnland.	
	Efter afdikning genast odlingsbar mark.	Mark, som efter afdikning fram- deles kan blifva användbar.
Uppvidinge härad	9,700	16,450
Konga "	6,500	1,950
Norrvidinge "	1,600	1,300
Kinnevalds "	1,850	1,050
Albo "	17,900	9,950
Sunnerbo "	38,800	46,500
S u m m a	76,350	77,200

Stockholm i November 1881.

Theodor Palmberg.

Uppgift på afkastningen af Hafre-skörden å tvenne mossodlingar under Orraryd i Kronobergs län, Nöbbeleds socken, år 1881.

Mossens namn.	Hafreus species.	Försöksarealens storlek i tunnland.	Utsädesmängd i tunnor.	Afkastning i tunnor.	Kornantal, beräknadt efter utsädets storlek.	Sadens vigt, pr tunna, i lispund.	Utsädets vigt, pr t:a, i lispund.	Anmärknin-gar.
Igla-mad	Probsteier.	53	50 $\frac{1}{2}$	759	15	9 $\frac{1}{10}$ —9 $\frac{9}{10}$	10—10 $\frac{1}{2}$	Häraf å 4:ra tunnld 20:de kornet.
Marieholm	Svart-Svärdse- eller Plumage.	24	24 $\frac{3}{4}$	257 Strid 26 Slö	11	9—9 $\frac{1}{2}$ 8	9 $\frac{1}{2}$	Halmen ovanligt strid; bi-behöll sig stående under hela regnperioden
	Probsteier.	2 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{4}$	33 $\frac{1}{2}$ Strid 4 $\frac{1}{2}$ Slö	17	9 8	10	Halmen nästan lika lång och strid som råghalm, lade sig dock mot slutet af regnperioden
Dito		1 $\frac{1}{4}$		50 t:r Rofvor.				

I allmänhet är använt 2 ctnr kali-magnesia och 2 ctnr rå fosforsyra, 18 à 20 %, pr tnld.

Orraryd, adress Sjöbol, den 5 Januari 1882.

Carlo Baumgarten.

Löjtnant.

Bil. Litt. C.

Angående resultatet af hafreodlingen på mossjord å mitt hemman Lunnaby i Öjaby socken af Kronobergs län, får jag på begäran meddela följande uppgifter, nemligen:

att på en areal af något mindre än 4 tunnland under olika år uppodlad mossjord innevarande år skördats 382 kubikfot hafre;

att hafrens vigt, som i följd af den ovanligt regniga väderleken blifvit lägre än vanligt, utgjort omkring 27 skålpund pr kubikfot eller $8\frac{1}{2}$ lispund pr tunna om 6,3 kubikfot;

att afkastningen å ett tunnland, hvarpå jag försöksvis odlat hafre under 5 på hvarandra följande år, icke synes vara i aftagande;

att till mossjordens gödning årligen användas 2 centner 20 % superfosfat och 2,40 centner svafvelsyrad kalimagnesia, innehållande 15 å 18 % rent kali;

att andra konstgjorda gödningsämnen icke begagnats och kreatursspillning ej heller påförts;

att mossjorden är af god beskaffenhet och väl afdikad, och

att endast vid den första uppodlingen någon bränning, hufvudsakligen af stubbar, rötter och hvitmossa, egt rum.

Lunnaby pr Wexjö i December 1881.

Th. von Schantz.

Sekreterare hos Kronobergs läns hushållningssällskap.